

Tisztelt Alkotmánybíróság!
(1015 Budapest, Donáti u. 35-45.)

Remélhető beadvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 10/2767-0/2015	
Érkezett: 2015 AUG 27.	
Példány: 5	Kezelőiroda: R1
Melléklet: 5x5 db	

Alkotmányjogi panasz indítványa

indítványozónak

a
Quaestor károsultak kárrendezését biztosító
követeléskezelő alap létrehozásáról szóló
2015. évi XXXIX. törvény
alaptörvény-ellenességének megállapítása tárgyában,
az Alkotmánybíróságról szóló
2011. évi CLII. törvény 26.§ (2) bekezdése alapján.

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A

egvüttesen) – a csatolt meghatalmazással

igazolt, kívüljelzett jogi képviselője, a

útján – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény [a továbbiakban: Abtv.] 26.§ (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjeszti elő:

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjék megállapítani a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Quaestor törvény) alaptörvény-ellenességét, melyre tekintettel kérjük, hogy azt teljes egészében megsemmisíteni szíveskedjék, mivel az sérti az Alaptörvény

- B) cikkének (1) bekezdését („*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”);
- I. cikkének (3) bekezdését („*Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.*”);
- XII. cikk (1) bekezdését („*Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.*”);
- XIII. cikkének (1) és (2) bekezdéseit („*Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.*” „*Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.*”);
- XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit („*A törvény előtt mindenki egyenlő.*” „*Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, foglalkozás, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.*”).

Az Abtv. 30. § (1) bekezdésére tekintettel előadjuk, hogy a Quaestor törvényt az Országgyűlés 2015. április 14. napján fogadta el, annak kihirdetésére 2015. április 17. napján került sor, majd

2015. április 19. napján lépett hatályba, melyre tekintettel jelen panasz határidőben előterjesztettnek minősül.

Az indítványozó a BEVA tagja, ekként a Quaestor törvény személyi hatálya tartozik.

A Quaestor törvény az alábbiakban kifejtettek szerint sérti az indítványozó tulajdonhoz való alkotmányos alapjogát (Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése) összefüggésben a jogállamiság elvéből (B cikk első bekezdés) következő jogbiztonság követelményével, a diszkrimináció tilalmával (Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése) és a vállalkozás szabadságával (Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés), valamint a Quaestor törvény nem felel meg sem a tulajdonjog, mint alkotmányos alapjog korlátozását általában lehetővé tevő „szükségességi és arányossági tesztnek” (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés), sem pedig a tulajdonjog, mint alkotmányos alapjog korlátozását, annak speciális jellege miatt lehetővé tevő a „közérdek miatt fennálló szükségesség” tesztjének.

A 33/2012. (VII. 17.) AB határozatban, valamint a tulajdonjog, mint alkotmányos alapjog tekintetében különösen is a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatban kifejtettekre tekintettel jelen alkotmányjogi panaszunkban hivatkozunk a t. Alkotmánybíróság azon elvi jellegű megállapításaira és érveire is, melyeket a t. Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott korábbi határozatai, az akkor elbírált alkotmányjogi kérdésekkel kapcsolatban tartalmaztak. Tekintve, hogy az Alaptörvény jelen panaszban hivatkozott szabályai, így konkrétan a megsértett alkotmányos alapjogok tartalma a korábban hatályos Alkotmány által garantált alapjogok tartalmának megfeleltethető, a t. Alkotmánybíróság által korábban tett megállapítások továbbra is irányadónak tekinthetők.

1. A jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményével való összefüggés

a)

Az Alkotmánybíróság a jogállam fogalmának – az Alaptörvény hatálybalépését követően is fenntartott – értelmezése során kifejtette, hogy a jogállam alapvető, nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, mely a jogalkotó kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, annak egyes részterületei és így az **egyes jogintézmények működése is kiszámítható és előre látható legyen.** [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

A jogrend és a közrend alapintézményei között számos magánjogi jogintézmény nevesíthető, a kártérítés és a magánjogi felelősség jogintézményei mindenképp. A kártérítési jog egyes részletszabályai a jogfejlődés folytán kiszámíthatóan és kellő felkészültségi idő mellett egyes esetekben alkotmányosan változtathatóak, ilyenre láttunk példát a régi és az új Ptk. között is.

A római jogtól kezdődő jogfejlődés óta változatlan az az alapvetés, s a fejlett magyar és nemzetközi magánjogban sem lehet több száz éve más főszabályra példát hozni, hogy a károkozásért a károkozó felel a károsulttal szemben. Ha kivételesen eltérő kártelepítésre, vagy harmadik személy általi helytállásra kerül sor, annak a jogviszony létrejötte előtt már megalkotott, alkotmányos alapokkal kell rendelkeznie.

A jogalkotó a Quaestor törvény megalkotásával ezzel szemben létrehozott egy önálló, minden ismert magánjogi felelősségi rendszertől idegen új jogintézményt: a kárrendezés jogintézményét, alapvetően sértve ezzel a jogbiztonság immanens részét képező jogintézményi kiszámíthatóságot. Tette ezt a Ptk. ellenében és visszamenőleges hatállyal, érthetetlen és diszkriminatív szempontok szerint kiválasztott kötelezett kör terhére, és ha nem magánjogi tárgyú normahelyről beszélünk azt is hozzátehetnénk, hogy bepillantva ezzel a „kollektív bűnösség” rossz emléké jogtörténeti zsákutcájába. A jogszabály alapján kárrendezés alatt ugyanis – noha a törvény meg sem kísérli a kárrendezés definiálását – nem érthetünk mást, mint egy olyan új jogintézményt, amely nem kártérítés, nem kártalanítás, hanem egészen egyszerűen ezen ismert és kiszámítható, a jogrend alapjait képező jogintézmények **ellen** működő jogellenes és alaptörvényt sértő kártelepítés.

A neminem laedere elv első, immár több évezredes jogtörténeti felbukkanása óta ugyanis egyértelmű, hogy egyes jól definiálható kivételektől eltekintve a felelősség alapja a másnak okozott sérelem, amiért a felelősségi zsinórmértéket (ez utóbbiban vannak a jogrendszerek között eltérések) megszegő fél a sérelmet szenvedő felé reparál. A károkozással létrejön a magánjogi (kártérítési) jogviszony. A jogalkotó ezzel szemben a Quaestor törvénnyel (!) létrehoz egy magánjogi (!) jogviszonyt olyan jogalanyok között, akik között sem kontraktuális, sem deliktuális kapcsolat (jogviszony) nem volt és nincs. A jogszabály egy múltbeli eseményért egy tetszőlegesen kiválasztott csoportot kötelez helytállásra, s az esemény (tényállás) múltbeli jellege ellenére jövőben beálló kötelezettséget keletkeztet az egyébként irányadó magánjogi jogviszonyra és annak bíróság általi elbíráltóságára tekintet nélkül, tetszőleges harmadik személy és vélt károsult(ak) között. Mivel nyilvánvalóan ismert a jogalkotó számára, hogy az nem lehet sem kártérítés, sem kártalanítás, hiszen ezeket a sokezer éves jogintézményeket már ismeri a jog és eltérően tárgyalja, ezért ezt az egyébként kártérítési joggal homlokegyenest ellenkező új jogintézményt kárrendezésnek nevezi el.

A jogalkotó a Quaestor törvénnyel létrehozott egy olyan polgári jogi viszonyra vonatkozó jogszabályt, amelyet még csak nem is lehet – ahogy a Ptk. 1:2.§ (1) és (2) bekezdése egyébként elvárna – a Ptk. - val összhangban értelmezni, sőt azzal, annak alapintézményei minimális tartalmával is kifejezetten ellentétes. A bírósági út kizárásával [Ptk. 1:6.§] a tényleges felelős helyett (amennyiben ilyen bíróság által megállapíthatóan egyáltalán volna) helytállásra kötelez olyan tetszőlegesen kiválasztott jogalanyokat, akik nyilvánvalóan nem felelősek az esetlegesen beálló kárért, olyan jogalanyok, azaz a Quaestor „károsultak” felé is, akiknek adott esetben a jogosultságuk is kérdéses (pl. érvénytelenség esete, amelytől minden más esetben a jog megvonja a joghatást is). Mindezen túlmenően a jogalkotó azt a kérdést sem rendezte, hogy milyen eljárási lehetősége marad ilyenkor a tényleges jogviszonyok megítélésére nézve a bíróságnak, s egy bírósági eljárás kimenetele mennyiben érinti a már megtörtént teljesítéseket, s azokat milyen eljárásban, milyen jogalanyok között kell elszámolni.

b)

A jogbiztonság követelményének sérelmére való hivatkozást az Alkotmánybíróság – mint olyan alapjogsérelem megvalósító körülményt, mely alkotmányjogi panasz alapját képezheti – különösen abban az esetben vizsgálja, ha az alapjogsérelem **visszaható hatályú jogalkotással** valósul meg. [3062/2012. (VII. 26.) AB határozat]

Az indítványozó a BEVA tagja, ekként a Quaestor törvény 4. § (5) bekezdése alapján kötelezettsége áll fenn a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapjába történő befizetésre, a befizetés erejéig, a befizetés fedezetét megteremtő forrás tekintetében tulajdonjoga elvonásra kerül.

A Quaestor törvény az indítványozó (BEVA tag) befizetési kötelezettségét előleg-fizetési kötelezettségként fogalmazza meg, és ezzel, valamint a visszafizetés szabályozatlanságából és bizonytalanságából fakadóan a befizetés fedezetét megteremtő forrás tekintetében az indítványozó (BEVA tag) tulajdonjogát elvonja.

Az indítványozó a befizetés teljesítésével, a törvény alapján, közjogi alapon köteles viselni két, tőle független jogalany egymás közötti polgári jogi jogviszonyából származó kockázatot akként, hogy a kockázatot létrehozó jogviszony keletkezésekor e kötelezettsége nem állt fenn, a tőle független jogalanyok közötti jogügylet és az abból fakadó kockázat létrejöttére pedig ráhatással nem bírt, arról tudomása sem volt.

A Quaestor törvény tehát utólagosan, visszaható hatállyal tesz felelőssé két jogalany egymás közötti jogviszonyában felmerült, vélt „károkozásért” egy független harmadik személyt úgy, hogy a kár mibenléte, egyáltalán bekövetkezése önmagában kérdéses és kétséges.

A Quaestor törvény indokolása rögzíti, hogy a [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság kötvényeit megvásárolt jogalanyok befektetésének megtérüléséből eredő kockázatot a törvény a befektetők helyett másra, közvetlenül a Quaestor Károsultak Kárrendezési Alapjára, az Alapba történő befizetés előírására tekintettel pedig végső soron a BEVA tagokra, így az indítványozóra kívánja telepíteni.

Teszi ezt a jogalkotó annak ellenére, hogy a [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság által kibocsátott kötvényeket megvásároló befektetők a kötvények megvásárlásával saját maguk vállaltak kockázatot az egyébként korábban, és ily módon a jogügyletek létrejöttékor nem biztosított kötvények után ígért, a piaci hozamokat magasan meghaladó hozam reményében.

A kötvény, mint hitelviszonyt megtestesítő értékpapír alapvető kockázata a kötvénykibocsátó fizetőképességében áll: ennek biztosítéka nincsen, kivéve, ha valamely harmadik személy erre kifejezetten kötelezettséget vállal. A kötvénykibocsátó személyében rejlő kockázatot, és ebből fakadóan annak kockázatát, hogy a kötvény, mint értékpapír által megtestesített, működését tekintve kölcsönként funkcionáló befektetést és annak ígért hozamait a befektető visszakapja-e, mint a befektetés immanens kockázatát, mindenkor a befektető köteles viselni.

A kötvényvásárlóknak a fenti kockázattal a kötvény vásárlására irányuló szerződés megkötésekor számolnia kellett. E polgári jogi jogviszonynak, annak létrejöttékor nem volt része az a feltétel, hogy a kötvények által megtestesített befektetés és hozamai megtérülése biztosított lenne.

A kötvényvásárlók a [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság, mint kötvénykibocsátó személyében rejlő kockázatot ugyanolyan módon vállalták, mintha bármely más személy által kibocsátott kötvényt vásároltak volna, azaz teljes egészében és korlátlanul.

Megjegyezzük, hogy azon kötvényszerzők, akik az elmúlt években a kötvényszerző hozamait megkapták, ezen hozamot nyilvánvalóan nem osztották meg sem a BEVA -val, sem annak tagjaival, azaz kockázatközösség e tekintetben sem állt fenn a kötvényszerzők és a BEVA tagok között.

A befektetők tehát saját tulajdonukat kockáztatták a kötvényszerzéssel, úgy, hogy a kötvényszerző megvásárlásakor tisztában voltak annak kockázatával, hogy nem lehettek biztosak abban, hogy, a kötvényszerző tud-e majd fizetni, visszakapják-e a befektetett pénzüket és megkapják-e annak hozamait, még akkor sem, ha egyébként a forgalmazó tevékenységéből és hangsúlyozottan nem a kötvényszerző személyéből vagy magából a kötvényszerzés tényéből fakadóan a forgalmazó tevékenységére a Tpt. -ben meghatározott esetekben és módon a befektetés-védelem kiterjedt.

Azzal, hogy a jogalkotó visszamenőleges hatállyal, harmadik személy, így az indítványozó tulajdonjogának elvonása útján a kötvényszerzőből származó befektetés megtérülését a Quaestor törvény preambuluma, 1. §-a, 4. § (5) bekezdése, és 11. §-a alapján harmincmillió forintig garantálta, a kötvény jogintézményének működését visszamenő hatállyal, alkotmányos indok nélkül változtatta meg.

c)

A Quaestor törvény 1. § (1) bekezdése a fentiek felül, szintén visszamenő hatállyal az egyedi jogviszonyokba avatkozva rögzíti, hogy a jogügylet érvényes létrejöttétől függetlenül illeti meg a kötvényszerzőt a kárrendezés, annak ellenére, hogy a polgári jog alap-jogintézményének minősülő érvénytelenség jogkövetkezménye az, hogy az érvénytelen szerződésre jogot alapítani és annak teljesítését követelni nem lehet. Ha az érvénytelenség okát kiküszöbölni nem lehet, az eredeti állapotot kell helyreállítani.

Az érvénytelen szerződéstől a jog megtagadja az elismerést, az ilyen szerződések joghatása nem állhat be, azt a jog megakadályozza.

A Quaestor törvény 11. §-a kimondja, hogy a követeléseket tőkeértéken, a kötvényszerzőket pedig névértéken kell figyelembe venni a kárrendezés szempontjából.

A fenti szabály irányadó érvénytelen szerződés esetén is.

A fenti szabályok alkalmazásával a Quaestor törvény a kötvényszerzőt megillető kárrendezés összegének megállapítása során a már teljesített, a piacon elérhető hozamokat egyébként jóval meghaladó hozamokat érvénytelen szerződés esetén is figyelmen kívül hagyja, figyelmen kívül hagyja továbbá a törvény azt is, ha az érvénytelen jogügylettel kötvényszerzőt vásárló befektető esetleg csak a névérték egy részét teljesítette, ily módon a „károsultakat”, illetve a „károsultak” egy részét jogosulatlan előnyökhöz juttatja.

A fentiek szerint a Quaestor törvény szintén visszamenő hatállyal, erre szolgáló alkotmányos indok nélkül, az indítványozó, mint a jogviszonyban részt nem vevő harmadik személy hátrányára, tulajdonjogának elvonásával változtatja meg az érvénytelenség jogkövetkezményeit, és az érvénytelenség kockázatát visszamenő hatállyal, a polgári jogviszonyokba történő alkotmányos indok nélküli beavatkozással a jogviszonyban egyébként részt nem vevő harmadik személyre – az indítványozóra és a BEVA tagokra telepíti.

A befektetővel szemben az érvénytelenségre történő hivatkozás lehetőségét a Quaestor törvény kizárja, noha az érvénytelenség kockázatát és ennek jogkövetkezményeit a befektető a polgári jog általános szabályai szerint viselni lenne köteles.

Az érvénytelenség jogintézményének sajátosságait a jogalkotó a fentiek szerint szintén a polgári jogi jogviszonyokba történő beavatkozással, visszamenő hatállyal, alkotmányos indok nélkül, az alapul szolgáló polgári jogi jogviszonyban részt sem vevő, arra ráhatással nem bíró indítványozó tulajdonjogának sérelmével változtatta meg.

A fentiek szerint a jogalkotó visszamenő hatállyal a polgári jog alapvető jogintézményének minősülő kötelelem alapvető sajátosságait - így azt, hogy szerződésből vagy más kötelemből kit, kivel szemben illethet jog és terhelhet kötelezettség - változtatta meg oly mértékben, hogy e jogintézmény lényegi sajátosságait elvonta. Emiatt a Quaestor törvény által érintett körben az a kiszámítható működés követelményének nem felel meg: a kötelelem jogintézményének ily módon és mértékben történő, visszamenőleges hatályú megváltoztatása súlyosan sérti a jogbiztonság és a jogállamiság követelményét.

A fentiek szerint a Quaestor törvény tárgyi hatálya alá tartozó jogviszonyokba a jogalkotó visszaható hatállyal, az indítványozó tulajdonjogának elvonásával avatkozott bele, anélkül, hogy nemhogy alkotmányos indokát adná, de bármilyen indokát megkísérelné adni annak, hogy az egyébként saját tulajdonát az extraprofit reményében kockáztató kötvényvásárló tulajdonjoga miatt képvisel magasabb rendű védendő értéket, mint az indítványozó tulajdonjoga.

d)

A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény [a továbbiakban: Tpt.] Befektető-védelmi Alapról rendelkező XXIV. fejezete a befektetési szolgáltatási tevékenység kockázatainak a tevékenységet végzők közötti megosztása érdekében a Befektető-védelmi Alap [a továbbiakban: BEVA] létesítésével **kockázatközösséget** hoz létre az e tevékenységet végzők között.

A BEVA kártalanítási kötelezettsége tagjának fizetéseképtelensége esetére a Tpt. -ben meghatározottak szerint áll be, a BEVA tagok más BEVA tagok fizetéseképtelenségéért e szabályok szerint tartoznak felelősséggel.

Arra, hogy a befektetési szolgáltatási tevékenység végzéséhez kapcsolódóan egy BEVA tagnak

- mely, tőle egyébként teljesen független harmadik személyek tevékenységéért,
- milyen jogviszonyok alapján
- milyen módon,
- milyen terjedelemben
- és milyen feltételekkel

áll fenn felelőssége, az Európai Unió harmonizált jogszabályaival összhangban a Tpt. -ből a BEVA tagok számára megismerhető és tervezhető volt.

A kockázatközösséget és az egymás tevékenységéért való kölcsönös felelősséget a BEVA tagok befektetési szolgáltatási tevékenységük megkezdésének feltételeként, a Tpt. ismert rendelkezéseinek feltételével vállalták.

A Tpt. tartalmaz rendelkezést arra az esetre is, ha a BEVA eszközei a kártalanítási kötelezettség teljesítését nem fedezik, ebben az esetben legfeljebb az éves tagdíj mértékével megegyező rendkívüli befizetési kötelezettség rendelhető el. [Tpt. 222. § (7) bekezdés]

A kártalanítás maximális mértéke - szintén harmonizált szabályok alapján - a Tpt. által meghatározott. A BEVA a számára előírt fizetési kötelezettséget már teljesítette.

A befektetők szintén ennek ismeretében hozták meg befektetési döntéseiket, és saját maguk vállalták annak kockázatát, ha a BEVA tag fizetéseképtelensége miatt ennél magasabb összegű befektetésük nem térül meg.

A Quaestor törvény a fentiek ellenére a befektetési szolgáltatási tevékenységet végzők felelősségét tőlük független harmadik személyek tevékenységéért lényegesen megváltoztatta, **viSSzaható hatállyal**, úgy, hogy a nem befektetési szolgáltatási tevékenységet végző személyek nem befektetési szolgáltatási tevékenységéből származó igényeket is biztosítottá tette, a számukra kifizethető összeget pedig, szintén viSSzaható hatállyal e körben lényegesen, mintegy az ötszörösére megemelte.

Tette mindezt úgy, hogy a kár összegének pontos meghatározására egyébként még nem került sor. A kár összege meghatározásának hiányában pedig nem értelmezhető a Törvény céljaként megfogalmazott kárrendezés, mint ahogyan a Törvény jelen formájában történő megalkotásának sem lehet indoka a „mintegy 32.000 befektető számára” a korábbi befektetéseik bizonytalanná vált megtérülése. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy a befektetés megtérülésének bizonytalanná válása nem azonos a kár bekövetkeztével, annál is inkább, hogy a kötvénykibocsátó eredeti kötelezett, a [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság még jelenleg is létezik, nincs felszámolás alatt, így ebből fakadóan önmagában a Quaestor törvény által „kárrendezni” kívánt követelések esedékessé válása, a kár bekövetkezte is kérdéses és kétséges.

Nincs alkotmányos indoka annak - és illet a Quaestor törvény és annak indokolása sem jelölt meg, hogy viSSzamenő hatállyal, a befektetési szolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó kockázatközösség tekintetében létesített jogintézmények lényeges tartalmának (fedezett személyi kör és a helytállás mértéke) megváltoztatása révén miért ír elő a jogalkotó a BEVA tagok és így az indítványozó tulajdonjogának korlátozásával további helytállási kötelezettséget. A jogalkotó a Quaestor törvény megalkotásával ráadásul teszi mindezt úgy, hogy a Quaestor törvény által kárrendezésre jogosult kör ezzel az előnnyel, míg a kárrendezésre kötelezett kör ezzel a hátránnyal nem kellett, hogy számoljon, sőt nem is számolhatott.

A kockázatközösség jogintézményének ily módon és mértékben való, viSSzaható hatályú, az indítványozó tulajdonjogát sértő megváltoztatása e jogintézmények kiszámítható működését ellehetetleníti, ezért súlyosan sérti a jogbiztonság és a jogállamiság követelményét.

d)

Az Alkotmánybíróság a már fennálló jogviszonyokba történő jogalkotói intervenció alkotmányossági feltételeit – a korábban hatályos Ptk. 241. §-ában is leírt „clausula rebus sic stantibus” elvére építve – fejlesztette ki.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogalkotó fennálló jogviszonyokba alkotmányos módon kizárólag akkor nyúlhat bele, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előre látható, továbbá, ha az túlmegy a normális változás kockázatán. A jogszabályi beavatkozásnak pedig további feltétele, hogy a lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse. [66/1995. (XI. 24.) AB határozat és 3048/2013. (II. 28.) AB határozat]

A fennálló jogviszonyokba történő beavatkozás célja és alkotmányos indoka az, hogy a felek egymás közötti jogviszonyában felborult egyensúlyt helyreállítsa. E helyreállításra ugyanakkor, a fenti feltételek fennállása esetén is kizárólag a felek egymás közötti jogviszonyában kerülhetne sor.

A Quaestor törvény ugyanakkor a felek közötti jogviszonyban felborult egyensúlyt a neminem laedere alapelvének megsértésével nem a felek jogviszonyában rendezte, hanem az eredeti kötelezett által a jogalkotó által vélelmezetten okozott kárt a jogviszonyban részt sem vevő és arra semmilyen ráhatással nem bíró harmadik félre telepítette át azt megelőzően, hogy a kár ténylegesen bekövetkezett volna. Ezzel valójában a jogalkotó úgy avatkozott be a fennálló jogviszonyokba, hogy nem azokat módosította, hanem új felek között új jogviszonyt hozott létre, melyre alkotmányosan még abban az esetben sem kerülhetett volna sor, ha egyébként a jogviszonyokba történő jogalkotói intervenció alkotmányossági feltételei fennállnának.

A Quaestor törvény hatálya alá tartozó szerződések esetében ugyanakkor a jogviszonyokba történő jogalkotói intervenció alkotmányossági feltételei egyébként sem állnak fenn:

Nem volt ugyanis olyan körülményváltozás, mely a szerződéses rendszerbe történő beavatkozást indokolhatná, a kötvénykibocsátó [REDACTED] Koriátolt Felelősségű Társaság esetleges fizetésektelensége a fent bemutatottak szerint a kötvényvásárló kockázatvállalásába beletartozott.

Megjegyezzük, hogy a [REDACTED] Koriátolt Felelősségű Társaság jelen panasz megfogalmazásának időpontjában még nem is áll felszámolás hatálya alatt, így fizetésektelensége még fenn sem áll, eszerint azok a követelések, melyek kárrendezését a Quaestor törvény előírja, még nem jártak le, azok nem esedékesek.

A [REDACTED] Koriátolt Felelősségű Társaság esetleges későbbi fizetésektelensége ugyanakkor a fentiekre tekintettel körülményváltozásnak, de legalább is a normális változás kockázatát meghaladó változásnak semmiképpen nem tekinthető és a kötvénykibocsátó esetleges későbbiekben történő fizetésektelenné válása semmiképpen nem lehet indoka a Quaestor törvény megalkotásának.

A [REDACTED] Zrt., mint BEVA tag tevékenységéből fakadó kockázatokért való felelősséget a Tpt. a fentiek szerint rendezi, így nincs olyan körülmény, mely azt indokolná, illetve indokolta volna, hogy a már fennálló helytállási kötelezettséget a jogalkotó utólagosan megváltoztassa és ezzel a BEVA tagok, így az indítványozó harmadik személyért fennálló felelősségét, helytállási kötelezettségét személyi körében, terjedelmében és mértékében, visszamenő hatállyal, az indítványozó tulajdonhoz való alkotmányos alapjogának egyidejű sérelmével kiszélesítse.

A fentiekre tekintettel a Quaestor törvény már fennálló jogviszonyokba úgy avatkozott bele visszamenő hatállyal, hogy a beavatkozás az alkotmányos követelményeknek nem felel meg.

A Quaestor törvény Alaptörvény ellenességét a fenti körülmények bármelyike már önmagában megalapozza.

2. A diszkrimináció tilalmával való összefüggés

A Quaestor törvény a BEVA tagok számára egy nem BEVA tag kötvénykibocsátó, nem befektetési szolgáltatási tevékenységével harmadik személyeknek vélelmezetten okozott kárért állapít meg helytállási kötelezettséget.

Maga a Quaestor törvény és a hozzá fűzött indokolás rögzíti, hogy

- a [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság, azaz nem BEVA tag kötvénykibocsátó
- **kötvénykibocsátásából eredő, azaz nem befektetési szolgáltatásból származó**

követelésekkel rendelkezőket kívánja kielégíteni.

A kötvénykibocsátás olyannyira nem befektetési szolgáltatás, hogy arra a vonatkozó Tpt. 12/B § (8) bekezdése alapján, lényegében egyezően a korábban hatályos kötvénnyről szóló 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 3. §-ával az állam, beleértve a külföldi államot is, a Magyar Nemzeti Bank, az önkormányzat, nemzetközi szervezet és minden olyan külföldi szervezet, amely saját joga alapján kötvény kibocsátására jogosult, és valamennyi jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet, illetve a jogi személyiséggel rendelkező külföldi gazdálkodó szervezet fióktelepe, illetve külön törvényben erre feljogosított szervezet is jogosult.

A fentiek figyelembevételével a tevékenység kockázatosságára alapítottan valamennyi kötvénykibocsátásra jogosult személy és szervezet homogén csoportot képez, mivel valamennyi ilyen személy és szervezet végez, illetve végezhet olyan tevékenységet, melynek kockázatát – azaz a kibocsátó fizetéseképtelenségét – jelen esetben a Quaestor törvény a kibocsátó-befektető jogviszonyán kívül álló, harmadik személyre kívánja telepíteni.

A kárrendezés meghatározása, különösen a QUAESTOR törvény preambuluma és 1. §-a alapján egyértelmű, hogy nem kizárólag a [REDACTED] Zrt. befektetési szolgáltatási tevékenységével összefüggésben keletkezett követelések kárrendezéséről van szó.

(Olyannyira, hogy a kibocsátó mellett a forgalmazónak/értékesítőnek sem kell az egyébként BEVA által biztosított tevékenységet folytató személynek lennie ahhoz, hogy a kárrendezési kötelezettség beálljon.)

A QUAESTOR törvény indokolása kimondja továbbá, hogy a QUAESTOR vállalatcsoport által végzett tevékenység leginkább a betétgyűjtés, azaz a Hpt. (2013. évi CCXXXVII. törvény) hatálya alá tartozó és az Országos Betétbiztosítási Alap által biztosított pénzügyi szolgáltatás sajátosságait hordozza.

A fentiek alapján indokolatlan és önkényes, tehát a diszkrimináció tilalmába ütköző a QUAESTOR törvény a tekintetben, hogy a QUAESTOR Károsultak Kárrendezési Alapjába előleget befizetni kizárólag a BEVA tagok kötelesek, holott a velük homogén csoportba tartozó más kötvénykibocsátásra jogosultak, illetve a betétgyűjtés jellemzői miatt szintén homogén csoportot képező pénzügyi intézmények, elsősorban a hitelintézetek számára ilyen kötelezettség nincs előírva.

Az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, a megengedhetetlen megkülönböztetés tilalma – alanyi és tárgyi összefüggésben egyaránt – a jogi személyekre is vonatkozik. [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, 59/1992. (XI. 6.) AB határozat]

A Quaestor törvény Alaptörvény ellenességét a fenti körülmény ugyancsak megalapozza.

A diszkrimináció tilalmával történő összefüggést más szemszögből vizsgálva ugyanakkor rögzíthető, hogy minden egyes jogalany homogén csoportot képez abból a tulajdonjogi alapelvből kiindulva, mely szerint azt a kárt, melyet másra áthárítani nem lehet, a tulajdonosnak kell viselnie, ennek megfelelően saját befektetésének kockázatát mindenki saját maga köteles viselni.

Ennek alapján már önmagában az a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik, ha a fentiek ellenére a befektetések kockázatát utólagosan, visszamenő hatályú jogalkotással a tulajdonostól (befektetőtől) eltérő más személyre telepíti a jogalkotó.

E körülmény a Quaestor törvény Alaptörvény ellenességét ugyancsak már önmagában megalapozza.

3. A vállalkozás szabadságával való összefüggés

A BEVA tagokkal szemben elvárt prudens működéssel kapcsolatos követelményeknek megfelelően a törvénnyel érintett piaci szereplők, így maga az indítványozó is 2015. év elején, azaz a Quaestor törvény megalkotását megelőzően üzleti terveiket összeállították, azt a Felügyeletnek benyújtották, melynek során nyilvánvalóan nem kalkuláltak, nem kalkulálhattak a 2015. április 14. napján elfogadott Quaestor törvény által, 2015. április 17. napján kihirdetett, gazdálkodásukat lényeges és súlyos mértékben, még a 2015. évben terhelő befizetést előíró rendelkezésekkel. Mindezek különös jelentőséggel bírnak azért is, mert a Quaestor törvény a kihirdetését megelőző időpontban (!), azaz 2015. április 10. napján BEVA -tagsággal rendelkező társaságokra írt elő kötelezettséget, amely a BEVA -tagság esetleges későbbi megszűnése esetén is változatlanul fennáll, és amely alól az adott

vállalkozások a BEVA tagságuk megszűnése esetén sem mentesülhetnek, ideértve például az esetleges egyéb társasági jogi aktusok által megvalósuló jogutódlásokat is.

A t. Alkotmánybíróság a 21/1994. (IV. 16.) AB határozatában kimondta, hogy a vállalkozás joga valódi alapjog. A vállalkozáshoz való jog, alapjogként a vállalkozóvá váláshoz való jogot jelenti, míg e jog egyéb vetületei, így a vállalkozás folytatásához való jog is, alkotmányban biztosított jognak minősülnek.

Az alkotmányban biztosított jogok korlátozására vonatkozóan a 32/1991. (VI. 1.) AB határozat kifejtette, hogy e jogok korlátozására is kizárólag abban az esetben kerülhet sor, amennyiben a korlátozás végső eszközének alkotmányos indokai fennállnak.

Az alkotmányban (Alaptörvényben) biztosított jogok korlátozására sem kerülhet tehát sor alkotmányos indok nélkül.

A Quaestor törvény ugyanakkor – nyilvánvalóan nem is számolva azzal, hogy az általa előírt befizetési kötelezettség teljesítése az erre kötelezettekre milyen hatással lesz – alkotmányos indok nélkül, az indítványozó tulajdonjogának visszamenő hatályú elvonásával ellehetetleníti az indítványozó vállalkozásának továbbfolytatását.

A Quaestor törvény a BEVA tagok által teljesítendő befizetés felső határát nem határozza meg, az a törvény indokolásában található károsulti szám (32.000 fő) és a Quaestor Alap kifizetésének figyelembe vételével akár a milliárdos nagyságrendet is elérheti.

Egy ekkora összegű befizetés teljesítése az indítványozó számára annak továbbműködését ellehetetlenítené, azzal az indítványozó, a felkészülési idő hiányára tekintettel tervezni sem tudott. E helyzet alkotmányos indok nélküli előteremtése az Alaptörvényt már önmagában sérti különös tekintettel arra a körülményre is, hogy a kárrendezés alapjául szolgáló kár mértéke, összege nem ismert.

4. A tulajdonjog korlátozhatóságára vonatkozó tesztekkel való összefüggések

A tulajdonjogot, mint alkotmányos alapjogot korlátozni az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott módon, más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával lehet.

Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás célja az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. [30/1992. (V. 26.) AB határozat]

Noha az alapjog korlátozásának alkotmányos célja lehet mások alapjogainak védelme, azonban még ebben az esetben sem kerülhető meg a szükségesség és az arányosság kérdése.

Azaz első kérdésként vizsgálendő az, hogy mások alapjogának védelméhez, jelen esetben a „károsultak” tulajdonjogának védelméhez szükséges-e az indítványozó tulajdonjogának korlátozása. Álláspontunk szerint már erre az első kérdésre nemleges a válasz, ugyanis jelenleg a károsultak

tulajdonjoga, a kárrendezés körébe vont követelések le nem jártára tekintettel még nem sérült, és az sem tudható, hogy egyáltalán sérülni fog-e, hiszen a kötvényeket kibocsátó [REDACTED] [REDACTED] Korlátolt Felelősségű Társaság még nincs felszámolás alatt, a [REDACTED] Zrt. felszámolása pedig még folyamatban van, így jelenleg nem ismert, hogy a kötvények fedezete a kibocsátó, illetve a forgalmazó vagyonából rendelkezésre áll-e. Ennek ellenére a Quaestor törvény már most teljesen szükségtelenül, de mindenképpen idő előtt vonja el az indítványozó tulajdonjogát a befizetéssel érintett mértékben.

Fentiekkel a Quaestor törvény éppen a 3125/2015. (VII.9.) AB határozat VI., {30} pontjában írottak szerint sérti az indítványozó tulajdonhoz való jogát, amikor az indítványozó előlegfizetési kötelezettsége teljesítésével a tulajdonát, azon belül különösen is a rendelkezési jogát elvonja saját forrásai felett. Álláspontunk szerint a hivatkozott AB határozat {31} pontjában írtak (a tulajdonkorlátozás három válfaja) közül a Quaestor törvény az Alkotmánybíróság által súlyosabbnak említett „tulajdon elvétele” formát valósítja meg rendelkezéseivel, de legalábbis a Quaestor törvény 4. § (5) bekezdése szerint előírt befizetés igénylésével a harmadik válfajként említett módon, jelentős mértékben „gyengíti” a tulajdonosi jogosítványokat, szabadságjogokat a saját források felett.

Úgyszintén elbukik a Quaestor törvény a szükségesség tesztjén, amennyiben az alapjogok, így a tulajdonjog is kizárólag akkor korlátozható, ha a védendő célok más módon nem érhetőek el. A Quaestor károsultak által elszenvedett károk és veszteségek megtérülése ugyanakkor más forrásból is biztosítható lenne, azok minimálisan, legalább részben a felszámolási eljárásban érvényesíthetőek.

A korlátozás az arányosság követelményének akkor felel meg, ha az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban van egymással.

Amellett, hogy az érvénytelen szerződésből fakadó követelés, valamint a piaci hozamot meghaladó extraprofit iránti követelés, mint védendő érték mindenképpen megkérdőjelezhető, az indítványozó (és valamennyi BEVA tag) számára a fentiekben kifejtett, egyéb alapjogi összefüggésekre tekintettel már önmagában aránytalan sérelmet okoz a megtérülés kockázatát és annak időtényezőjét kívülálló harmadik személyekre telepíteni.

A sérelem aránytalanságát növeli továbbá az a körülmény, hogy a Quaestor törvény által előírt befizetési kötelezettség a fent kifejtettek szerint az indítványozó továbbműködését, így vállalkozásának továbbfolytatását ellehetetleníti.

A tulajdonjog, mint alkotmányos alapjog az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján korlátozható továbbá akkor is, ha a korlátozás a közérdek miatt fennálló szükségesség tesztjének megfelel. Jelen esetben azonban fel sem merül olyan, a társadalom vagy a gazdaság egészét érintő közérdek, mely indokolná, hogy a befektetések kockázatát tudatosan vállaló, kifejezetten és kizárólag Quaestor kötvényeket vásárló jogalanyok más kötvényvásárlókhoz képest az indítványozó sérelmére kielégítést nyerjenek.

A Quaestor törvény Alaptörvény ellenességét a fenti teszteknek való meg nem felelés önmagában megalapozza.

Abban az esetben, ha a fentiek ellenére a Quaestor törvény alaptörvény konformitása megállapítható lenne, az megteremtené az alkotmányos alapját annak, hogy jogalkotással a jövőben egy bárki által bármikor elszenvedett állítólagos, még esedékessé sem vált követelést, károsodást tetszőleges harmadik személyre bármikor át lehessen hárítani.

Ezzel pedig a több ezer éves római jogi alapokon nyugvó jogfejlődés alapintézményei: a tulajdonjog, valamint az önmagunkért és így a károkozásért való felelősség intézményei alkotmányos alapelvei szinten sérülnének oly mértékben, ahogyan az egy jogállamban nem megengedhető.

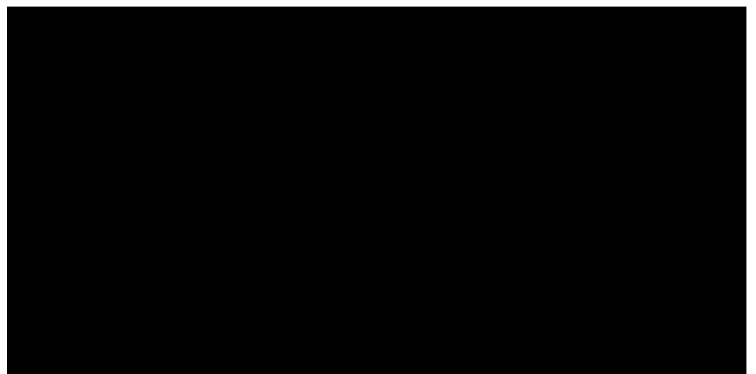
Az indítványozó fent megnevezett alapjogainak és alkotmányban biztosított jogainak sérelme a Quaestor törvény hatályosulása folytán, közvetlenül, e jogokat sértő jogintézmények létrehozatalával, erre vonatkozó bírói döntés nélkül következett be, erre vonatkozóan a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás pedig nem áll rendelkezésére. A Quaestor törvény által létrehozott befizetési kötelezettség jogintézményének létesítésével szemben kizárólag a t. Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezhető, erre tekintettel az Abtv. 26. § (2) bekezdésében előírt feltételek fennállnak.

Kérjük, hogy a t. Alkotmánybíróság az indítványozó közvetlen érintettségét, mivel az külön bizonyítás nélkül, a Quaestor törvény személyi hatályából következően a Magyar Közlöny alapján igazolható, hivatalból szíveskedjen figyelembe venni, a 6/2013. (III. 01.) AB határozatban foglaltakkal összhangban.

A fentieknek megfelelően nyilatkozunk arról, hogy az ügyben sem felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt, sem pedig perújítás nincs folyamatban.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel kijelentjük, hogy a jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járulunk hozzá.

Kelt: Budapest, 2015. augusztus 25.

Mellékletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Érintettséget, így a BEVA tagságot alátámasztó dokumentumok